

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2011/114

Karar Sayısı : 2012/28

Karar Günü : 22.2.2012

R.G. Tarih-Sayı : 21.07.2012-28360

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bursa 1. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 23.7.2010 günlü, 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 31. maddesiyle, 8.5.1991 günlü, 3717 sayılı Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 2'nin, Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

3717 sayılı Kanun uyarınca keşif ve yol giderleri havuzunda biriken paraların tek bir çatı altında toplanıp adli ve idari yargı çalışanlarına Hazineye pay ayrılmaksızın eşit şekilde dağıtılması ve eksik ödemenin yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle Adalet Bakanlığına yapılan başvurunun reddine dair işlemin iptali ile bu işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal hakların yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

6009 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle, 8.5.1991 günlü, 3717 sayılı Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun'a eklenen itiraz konusu Geçici Madde 2 şöyledir:

'21/11/2008 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar bu Kanunun 2 nci maddesi uyarınca banka hesaplarına yatırılan paralar, bu süreler içinde çalışan personele çalışma süresi dikkate alınarak 21/11/2008 tarihinden önce yürürlükte bulunan Kanun hükümlerine göre dağıtılır. Bu şekilde yapılacak ödemelerin Kanunda öngörülen üst sınırı aşması durumunda, artan miktar Hazineye gelir kaydedilir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇTüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 17.11.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Anlam ve Kapsam

Adli yargı çalışanlarına ödenen yol tazminatları ile ilgili olarak ortak banka hesabı oluşturulmasını ve bu hesaptaki paraların çalışanlara dağıtılmasını öngören 3717 sayılı Kanun'un 449 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilen 2. maddesinin altıncı fıkrası, 449 sayılı KHK'nin dayanağı olan 6.6.1991 günlü, 3755 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri ile Bunların Personelinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler Yapılmasına Dair Yetki Kanunu Anayasa Mahkemesinin 12.12.1991 günlü, E.1991/27, K.1991/50 sayılı kararı ile iptal edildiğinden 449 sayılı KHK'nin de dayanaksız kaldığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinin 17.5.2007 günlü, E.2004/46, K.2007/60 sayılı kararı ile iptal edilmiş ve iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. İptal kararı 21.11.2008 gününde yürürlüğe girmiştir.

İptal edilen düzenlemede, adli yargı çalışanlarına tahakkuku müteakip yol tazminatının yarısının ödeneceği, kalan yarısının ise o yerdeki bir bankada açılan hesaba yatırılacağı, yatırılan paraların %10'unun Adalet Bakanlığı merkez hesabına gönderileceği ve arta kalanının o yargı çevresinde görevli adli yargı çalışanlarına ayda bir eşit miktarda ödeneceği, bu ödemenin yıllık tutarının en yüksek devlet memuru aylığının yıllık tutarının yarısını geçemeyeceği hükmü yer almıştır.

Bu hükmün, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 59. maddesinin ikinci fıkrasında 10.6.1994 günlü, 4001 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan personelin yol giderleri ve tazminatları hakkında da uygulanması sağlanmıştır.

İptal hükmünün yürürlüğe girdiği 21.11.2008 tarihinden sonra yargı çalışanlarına yol tazminatının yarısının ödenmesine ve kalan yarısının açılan banka hesabına yatırılmasına devam edilmiş, ancak, yasa koyucu tarafından bir düzenleme yapılmadığından hesapta biriken paraların personele dağıtımı yapılamamıştır.

23.7.2010 günlü, 6009 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile yol tazminatı ortak hesaplarında biriken paraların personele dağıtılabilmesi için 3717 sayılı Kanun'a itiraz konusu kural eklenmiştir.

İtiraza konu kuralda, 21.11.2008 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar 3717 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca banka hesaplarına yatırılan paraların, bu süreler

içinde çalışan personele çalışma süresi dikkate alınarak 21.11.2008 tarihinden önce yürürlükte bulunan Kanun hükümlerine göre dağıtılacağı ve bu şekilde yapılacak ödemelerin Kanun'da öngörülen üst sınırı aşması durumunda artan miktarın Hazineye gelir kaydedileceği öngörülmüştür. Böylece, yol tazminatı ortak hesabı ile ilgili kanun hükmünün iptal edilmesine ilişkin Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girdiği 21.11.2008 ile 6009 sayılı Kanun'un 31. maddesinin yürürlüğe girdiği 1.8.2010 tarihi arasında yol tazminatı ortak hesaplarında biriken paraların personele dağıtılması sağlanmıştır.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın Anayasa Mahkemesinin 17.5.2007 günlü, E.2004/46, K.2007/60 sayılı kararı ile iptal edilen kanun hükmünü ihya edecek şekilde düzenlendiği ve bunun hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, iptal kararının yürürlüğe girdiği 21.11.2008 ile 6009 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1.8.2010 tarihleri arasında banka hesaplarında biriken paraların iptal edilmiş bir düzenleme dayanak alınmak ve bu düzenlemedeki ödemeye ilişkin ilke ve esaslar açıkça belirtilmemek suretiyle dağıtılmasının öngörülmesinin belirlilik ilkesine de aykırı olduğu, mahalli hesapta toplanan paraların ödenmesinin keşfe bizzat katılmış olmak koşuluna bağlanmaması dolayısıyla amaçlananın çalışanlara kısmen de olsa parasal yönden katkı sağlamak olduğu, dava sayılarının çokluğu ve niteliği nedeniyle yapılan keşifler sonucunda adli yargıya ait yol gideri ve tazminat hesaplarında fazla para biriktiği, buna karşılık idari yargıda çok az keşif yapıldığı için adli yargıya göre aynı düzeyde birikim gerçekleşmediği, bunun ise aynı durum ve konumda olduğunda şüphe bulunmayan adli ve idari yargı çalışanları arasında eşitsizliğe sebep olduğu, yargı personelinin mali hakları kapsamında nitelendirilebilecek söz konusu ödemenin, eşit durumda bulunan personelin sadece farklı yargı düzenleri içerisinde bulunmalarından dolayı eşit bir şekilde yapılmamasının ücrette adalet sağlanması ilkesine de uygun olmadığı belirtilerek itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

İtiraz konusu kural ile amaçlanan, 21.11.2008-1.8.2010 tarihleri arasında yol tazminatı ortak hesaplarında biriken paraların bu süreler içinde çalışan personele çalışma süreleri dikkate alınarak, 21.11.2008 tarihinden önce yürürlükte bulunan kanun hükümlerine göre dağıtımının sağlanmasıdır.

Hukuk devletinde yasa koyucu, Anayasa kurallarına bağılı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir. Yasa koyucunun, memur ve diğer kamu görevlileri ile bunların dışındaki çalışanlarla ilgili olarak, Anayasa'da belirlenen kurallara bağılı kalmak, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır.

6009 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeyle uygulamasına son verilen yol tazminatı ortak hesaplarında biriken paraların dağıtılıp dağıtılmayacağı ve dağıtılmasının öngörülmesi halinde nasıl dağıtılacağı konusunda kurallar koymak, yasa koyucunun takdir yetkisi içindedir. Yasa koyucu itiraz konusu kuralla, ortak hesaplarda biriken paraların görevli personele dağıtılmasını ngrerek bu kişilerin lehine bir düzenleme getirmiştir. Bu nedenle kural hukuk devleti ilkesine aykırı değildir.

Diğer taraftan, Anayasa Mahkemesince 3717 sayılı Kanun'un 449 sayılı KHK ile değiştirilen 2. maddesinin altıncı fıkrası, 449 sayılı KHK'nin dayanağı olan Yetki Kanunu iptal edildiğinden 449 sayılı KHK'nin de dayanaksız kaldığı gerekçesiyle iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesi söz konusu altıncı fıkrayı içerik yönünden incelememiş ve içeriğinin Anayasa'ya aykırı olup olmadığı konusunda bir karar vermemiştir. Getirilen düzenleme ile Anayasa Mahkemesi kararının etkisiz kılındığı söylenemez.

Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere, Türk yargı sistemi adli yargı-idari yargı ayrılığı sistemine dayanmaktadır. Yol tazminatı ödenmesini gerektiren keşif, icra takibi vb. işlerle ilgili olarak daire dışında görevlendirilme, dava sayılarının çokluğu ve davaların niteliği dolayısıyla, adli yargı mercilerine göre idari yargı mercilerinde daha az sayıda gerçekleştiğinden, idari yargı için oluşturulan yol tazminatı ortak hesabında daha az birikim olmaktadır.

Yargı personelinin keşif, icra takibi vb. işlerle ilgili olarak daire dışında görevlendirilme sayısı adli ve idari yargıda farklılık gösterdiğinden, bu iki yargı sistemi için ayrı hesap oluşturulması eşitlik ilkesini zedelemez.

Öte yandan, adaletli bir ücret dağılımı yapılan işe uygun olarak aynı durumda bulunanlara aynı ücretin, farklı durumda bulunanlara da farklı ücretin verilmesi ile sağlanabilecektir. Adli ve idari yargı sisteminin ayrı ayrı düzenlenmiş olması dolayısıyla, adli yargı için oluşturulan ortak hesaptan adli yargı personelinin, idari yargı için oluşturulan ortak hesaptan da idari yargı personelinin yararlandırılmasının, çalışanların adaletli ücret elde etmelerini engelleyici bir yönü de bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 55. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

23.7.2010 günlü, 6009 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 31. maddesiyle 8.5.1991 günlü, 3717 sayılı Adli Personel İle Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri Ve Tazminat Verilmesi İle 492 Sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun'a eklenen Geçici Madde 2'nin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 22.2.2012 gününde OYBİRLİğİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN
Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye	Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Erdal TERCAN